

СТАНДАРДИ УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ ПРОГРАМА У ОБЛАСТИ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Стандардима за посебне и специјализоване програме утврђују се основни услови, начини остваривања и финансирања посебних, специјализованих програма и других облика рада и услуга предшколских програма предвиђених чланом 19. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, број 18/10) и чланом 39. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11).

I

ПОЛАЗИШТА ЗА СТАНДАРДЕ УСЛОВА ОСТВАРИВАЊА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

Полазишта за стандарде услова посебних и специјализованих програма су.

- Схватања детета као особе и носиоца права са посебним интересовањима и искуствима чија добробит зависи од односа са блиским особама и од настојања заједнице да обезбеди могућности за доступност и различитост у њиховом васпитању и образовању;
- Схватања предшколске установе као отвореног система, иницијатора и једног од учесника у различитим програмима у предшколском васпитању и образовању;
- Савремена истраживања раног детињства и раног образовања која уважавају постојање индивидуалних разлика код деце и потврђују да деца у том периоду доживљавају најбржи развој и промене;
- Схватања о потребама деце и њиховој улози у породици и заједници;
- Научна и стручна сазнања о моделима различитих облика предшколског васпитања и образовања, која су комплементарна постојећим облицима, програмима и услугама у предшколским установама;
- Развијање различитих облика и програма предшколског васпитања и образовања који су засновани на заједничком деловању културних, образовних и научних институција, организација и удружења, институција које учествују у доношењу политике предшколског васпитања и образовања, породица и свих других чинилаца који могу допринети диверсификацији облика и програма предшколског васпитања и образовања.

Законски основ документа:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11);
- Закон о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, број 18/10);
- Правилник о општим основама предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС”, број 14/2006);
- Правилник о основама програма одмора, рекреације, климатског опоравка и наставе у природи („Службени гласник РС”, број 52/95);
- Правилник о нормативу средстава за реализацију васпитно-образовног програма у предшколској установи („Службени гласник РС” број 46/94);
- Правилник о ближим условима за организовање облика рада са децом и обављање појединих послова и услуга из делатности предшколске установе („Службени гласник РС”, број 34/95);
- Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу („Службени гласник РС”, бр. 50/94 и 6/96);
- Правилник о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних („Службени гласник РС”, број 18/97).

II

УЛОГА СТАНДАРДА УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

Улога стандарда услова за посебне и специјализоване програме је да допринесу:

- системском уређењу делатности предшколског васпитања и образовања;
- разноврсности понуде програма, облика рада и услуга деци и породицама са децом предшколског узраста;
- стварању приближно једнаких услова и могућности за доступност различитих облика и врста програма предшколског васпитања и образовања за сву децу без дискриминације и издвајања по било ком основу, у складу са законом;
- грађењу односа са породицом, локалном заједницом и широм друштвеном средином у складу са потребама предшколске деце и њихових родитеља како би се уважиле развојне специфичности предшколског узраста, створили услови за неговање игре као аутентичног начина изражавања и учења предшколског детета, те уважиле културне и језичке специфичности средине у којој оно одраста, у складу са законом;
- јачању и унапређивању васпитне функције породице;
- задовољавању потреба деце и њихових породица за различитошћу и посебношћу кроз разноврсне облике педагошког рада у складу са развојним карактеристикама деце, променама у техничко-технолошким, културним, образовним, спортским и рекреативним садржајима које нуди ужа и шира заједница;
- успешнијем укључивању деце предшколског узраста у даље васпитање и образовање и друштвену средину кроз интеракцију са децом различитих узраста и различитим одраслим особама;
- стварању подстицаја за стално образовање и стручно усавршавање васпитача и стручних сарадника;
- истраживању и унапређивању праксе предшколског васпитања и образовања.

Стандарди представљају утврђене норме (мерила, критеријуми, захтеви) у погледу услова које треба обезбедити да би се васпитно-образовни рад успешно реализовао.

III

ОПШТИ СТАНДАРДИ УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

СТАНДАРД 1

ФУНКЦИЈА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА:

- 1.1. Функција Програма посебних области васпитно-образовног рада је да стимулише целовит развој деце, пружи могућност за социјализацију и подршку развоју посебних склоности и интересовања у складу са њиховим психофизичким могућностима;
- 1.2. Функција Програма неговања језика и културе националне мањине је неговање језика и култура националних мањина;
- 1.3. Функција Пригодних и повремених програма који имају за циљ остваривање културних и рекреативних активности, односно одмора деце су следеће: пружање могућности за социјализацију, подстицање физичког раста и развоја, култивисање стваралачког изражавања (покретом, гаасом, говором, цртежом) и способности комуникације, осамостаљивање, богаћење непосредног искуства о природи.
- 1.4. Функција Програма подршке породици је додатна подршка породици у остваривању родитељске улоге и повезивање по-родице и система јавног васпитања и образовања путем различитих садржаја и активности, као и кроз посебне и специјализоване саветодавне облике рада.
- 1.5. Функција Програма за рад са децом у породици је додатна подршка породици која има потребе за професионалним и стручним збрињавањем детета, а чија деца нису укључена у живот и рад ПУ, или као додатна помоћ породици чија су деца укључена у предшколску установу.
- 1.6. Функција Других програма и облика рада и услуга је прилагођавање специфичним и повременим потребама деце и породице (организовање размене или продаје играчака, беби-опreme, спортских реквизита, услуга зубне ординације, систематски прегледи деце; организовање и одвођење деце на позоришне и филмске представе, изложбе, музеје, организовање превоза деце и др.).

СТАНДАРД 2

КОРИСНИЦИ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

- 2.1. Корисници посебних и специјализованих програма (у даљем тексту корисници) су деца која су и која нису обухваћена редовним предшколским програмима као и њихови родитељи и други заинтересовани у складу са функцијом и специфичностима програма.
- 2.2. За учешће у конкретном програму деца и родитељи се пријављују организатору посебних и специјализованих програма.

СТАНДАРД 3

ОРГАНИЗАТОРИ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

- 3.1. Организатор посебних и специјализованих програма (у даљем тексту организатор) је предшколска установа, која може организовати посебне и специјализоване програме у сарадњи са републичким и покрајинским институцијама, локалном заједницом, институцијама образовања, културе, физичке културе и здравства, другим друштвима, удружењима и организацијама, физичким и правним лицима регистрованим за одговарајућу врсту делатности.
- 3.2. Друга организација, односно физичко лице може да остварује посебне програме у области предшколског васпитања и образовања ако испуњава стандарде услова за остваривање посебних програма у области предшколског васпитања и образовања и добије одобрење Министарства.

СТАНДАРД 4

МЕСТО ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

- 4.1. Посебни и специјализовани програми могу се организовати: у предшколској установи и другим институцијама, друштвима, удружењима и организацијама, на местима за рекреацију и одмор или на другим местима у складу са функцијом и специфичностима програма.

СТАНДАРД 5

ПРОСТОР И ОПРЕМА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

- 5.1. Простор мора да задовољи основне здравствено-хигијенске и безбедносне захтеве:
 - а) да је сув; да поседује природно (прозор, светларник) и одговарајуће вештачко осветљење;
 - б) да се може безбедно проветравати;
 - в) да се може свакодневно чистити и одржавати тако да не угрожава здравље, безбедност деце и не ремети програмске активности;
 - г) да се може загревати;
 - д) да је на безбедан начин повезан са посебним санитарним чвором за децу, који поседује проточну воду;
 - ђ) да поседује простор за одлагање гардеробе;
 - е) да је на одговарајући начин предвиђено одлагање отпада (употребљене пелене и сл.);
 - ж) да је прегледан тако да омогућава одраслој особи увид у безбедност деце;
 - з) да је ограђен и обезбеђен (ограда, капија, затварање и отварање врата уз сигнал и сл.);
 - и) да је обезбеђен од пожара (противпожарни апарат и евакуациони излаз);
 - ј) да се сви простори на местима за одмор и рекреацију у који-ма бораве деца предшколског узраста у зимским месецима, налазе под истим кровом (простор за спавање, обедовање, анимацију и др.).
- 5.2. Простор (његове карактеристике, уређење и опремање) мора омогућити приступ деци и одраслима са сметњама у развоју у складу са правилником (Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу, „Службени гласник РС”, бр. 50/94 и 6/96).
- 5.3. Величина, облик, уређење и опремање простора зависе од конкретног програма, тако да пружају адекватне услове и средства за програмом предвиђене активности а у складу са правилником (Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа за децу, „Службени гласник РС”, бр. 50/94 и 6/96).
- 5.4. Предшколска установа (у даљем тексту ПУ) може организовати посебне и специјализоване програме у свом простору самостално или у сарадњи са другим реализаторима програма из стандарда 3 овог документа, ако:
 - а) простор и опрема одговарају функцији програма;
 - б) простор и опрема у истом периоду нису потребни деци и родитељима у редовним програмима предшколске установе;
 - в) организацијски, безбедносно, здравствено, хигијенски не угрожавају и не ометају живљење деце у предшколској установи;
 - г) доприносе и подстичу интеграцију предшколске деце у живот локалне заједнице.

СТАНДАРД 6

ТРАЈАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

- 6.1. Трајање програма и учесталост активности дефинисани су специфичностима конкретног програма.
- 6.2. Трајање и динамика реализације посебних и специјализованих програма зависе од потреба корисника и могућности организатора.
- 6.3. Учесталост активности програма дефинише Програм рада конкретног посебног или специјализованог програма.
- 6.4. Време реализације посебних и специјализованих програма усклађује се са временском организацијом и програмском концепцијом предшколске установе.

СТАНДАРД 7

ФИНАНСИРАЊЕ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

7.1. Посебне и специјализоване програме финансирају оснивачи, организатори, реализатори, учесници, донатори и други заинтересовани самостално или уз међусобно учешће.

СТАНДАРД 8

УЛОГА ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ У ИЗБОРУ, ОРГАНИЗАЦИЈИ И РЕАЛИЗАЦИЈИ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

8.1. ПУ одређује посебне и специјализоване програме, које остварује у оквиру предшколског програма на основу одлука о увођењу, избору и реализацији посебних и специјализованих програма.

8.2. Одлуку о врсти и увођењу посебних и специјализованих програма који се реализују у предшколској установи доноси педагошки колегијум ПУ и Савет родитеља на основу сагледавања потреба деце, породице и организацијским могућностима ПУ.

8.3. Одлуку о избору и реализацији посебних и специјализованих програма доноси Управни одбор ПУ уважавајући мишљења и препоруке Педагошког колегијума и сагласност Савета родитеља, а на основу програма рада конкретне или специјализоване програме.

8.4. Врсте и реализација посебних и специјализованих програма који се реализују у ПУ утврђене су предшколским програмом и годишњим планом рада ПУ.

8.5. Начин пријављивања за реализацију конкретне програме у ГТУ обавља се јавним конкурсом за посебне и специјализоване програме у складу са процедуром прописаном Правилником о посебним и специјализованим програмима ПУ.

СТАНДАРД 9

БРОЈ И НАЧИНИ ГРУПИСАЊА УЧЕСНИКА У ПОСЕБНИМ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИМ ПРОГРАМИМА

9.1. Број учесника у посебним и специјализованим програмима зависи од специфичности програма и потреба корисника.

9.2. Начини груписања учесника програма зависе од специфичности конкретне програме и морају бити у складу са чл. 30, 31, 32. и 33. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС”, број 18/10) и мерама безбедности деце и правилима понашања у установи - у складу са чл. 42. и 43. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11).

9.3. Начини фуписања у пригодним и повременим програмима који имају за циљ остваривање културно-рекреативних активности и одмора морају бити у складу са Правилником о основама програма одмора, рекреације, климатског опоравка и наставе у природи („Службени гласник РС”, број 52/95).

СТАНДАРД 10

КАДРОВИ КОЈИ РЕАЛИЗУЈУ ПОСЕБНЕ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ ПРОГРАМЕ

10.1. Кадрове који реализују посебне и специјализоване програме ангажује организатор програма у складу са законом.

10.2. Кадрови који реализују посебне и специјализоване програме имају квалификације у складу са функцијом и специфичностима програма.

СТАНДАРД 11

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

11.1. Праћење и вредновање посебних и специјализованих програма саставни је део конкретне посебне или специјализоване програме.

11.2. Посебне и специјализоване програме који се не реализују у ПУ прате и вреднују организатори, реализатори, надлежне институције (у складу са Законом).

11.3. Извештај о праћењу, вредновању и ефектима програма доставља се корисницима, реализаторима и организаторима програма у писменој форми.

11.4. Реализатор програма у складу са резултатима праћења и вредновања врши корекције конкретне програме и његово даље унапређивање.

СТАНДАРД 12

САДРЖАЈ ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

12.1. Посебни и специјализовани програм (у даљем тексту програм) садржи:

- теоријски основ програма (претпоставке о схватању детета, учењу и природи васпитања и образовања);
- циљну групу програма;
- општи циљ програма;
- методичка начела програма;
- задатке, методе, организацију и садржаје васпитно-образовних активности програма;
- начин организације остваривања програма (место, време остваривања и трајање, величина групе и кадар);
- материјали и опрема неопходна за реализацију;
- начин праћења и вредновања програма.

12.2. Програм рада посебних и специјализованих програма, као и извештај о вредновању изведених програма у ПУ доставља се педагошком колегијуму, савету родитеља и управном одбору, који дају мишљење о програму.

СТАНДАРД 13

ЗАШТИТА И БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ ТОКОМ ОРГАНИЗОВАЊА ПОСЕБНИХ И СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА

13.1. За безбедност деце током реализације посебних и специјализованих програма одговоран је реализатор програма на основу претходно потписаног уговора са организатором програма.

13.2. Критеријум за избор дестинације за организовање програма одмора рекреације је удаљеност од већих саобраћајница, градилишта, складишта, депонија и других извора буке, опасности и загађења који би могли да угрозе безбедност и здравље корисника програма.

13.3. Током реализације програма одмора и рекреације деце мора бити обезбеђена перманентна здравствена заштита деце, што подразумева следеће:

а) да о здравственој безбедности за време вишедневних боравака деце брине здравствено особље које обезбеђује реализатор програма;

б) да здравствени тим чине један лекар-педијатар на минимум 40-оро деце и једна медицинска сестра на групу од преко 40 до максимум 80-оро деце; свако повећавање броја деце у реализовању програма пропорционално повећава и бројност здравственог тима који се стара о безбедности деце;

в) да здравствени тим борави заједно са децом у истом објекту и на располагању је деци 24 сата дневно;

г) да здравствени тим мора бити опремљен довољном количином и врстом неспецифичних лекова и санитетског материјала.

Специфичне терапије деце родитељи обезбеђују и предају пре путовања здравственом тиму;

д) да је обезбеђен простор за изолацију болесне деце током организације програма одмора и рекреације деце са вишедневним трајањем;

ђ) да након боравка деце на одмору и рекреацији здравствени тим подноси извештај организатору програма.